

Dnr: 0012/12-014

Socialnämnden

Medicinskt ansvarig sjuksköterskas tillsyn av hälso- och sjukvården på Trollängens äldreboende 2011

Beslut

Tillsynen avslutas

Socialförvaltningen

Kaija Partanen

Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Beskrivning av ärendet

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) har under november-december 2011 genomfört tillsyn av hälso- och sjukvården på Trollängens äldreboende. Uppföljningen ingår i kommunens kvalitetsuppföljning. Verksamheten har fyllt i enkät, intervjuer har skett med verksamhetschef och legitimerad personal samt genomgång av rutiner och dokumentation

har utförts. I samarbete med kvalitetsinspektör Maria Johansson har genomförts intervjuer med sex boende.

Min bedömning är att bemanningen på natten är sårbar med befintlig bemanning om det händer extraordinärt. Verksamheten rekommenderas utfärda en tydlig rutin hur personalen ska agera om detta skulle hända för att trygga vården och omsorgen även under nattetid.

Den sammanfattande bedömningen är att det bedrivs en god hälso- och sjukvård på Trollängens äldreboende och samarbetet med läkarorganisationen fungerar bra. Samarbetet mellan Trollängens äldreboende och mig - medicinskt ansvarig sjuksköterska - har varit mycket gott.

Dock finns det förbättringsområden inom dokumentationen.

Bakgrund

Varje kommun ska enligt 18 § hälso- och sjukvårdslagen erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som bor i särskilt boende för äldre. Ansvaret avser hälso- och sjukvård i särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor med behov av särskilt stöd.

Kommunen ansvarar för hälso- och sjukvård upp till och med sjuksköterskenivå.

I hälso- och sjukvårdslagen framgår det att hälso- och sjukvården ska förebygga ohälsa genom att verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras. Vidare framgår det att det ska upprättas och fastställas övergripande mål för det systematiska kvalitetsarbetet samt att kontinuerligt följa upp och utvärdera uppsatta mål. MAS tillsyn av hälso- och sjukvården ingår i kvalitetsarbetet.

Landstingets ansvar omfattar patientansvariga läkare och personalkategorier med medicinsk specialkunskap utöver den kompetens som finns inom kommunens verksamhet.

Metod

Tillsyn har utförts med hjälp av enkät, intervjuer, observationer och dokumentgranskning.

Tillsynen har skett i samarbete med kommunens kvalitetsinspektör.

Resultatet av granskningen har skickats till verksamhetschefen för synpunkter.

Syfte

Syftet med tillsynen är att följa verksamhetens utveckling inom hälso- och sjukvården, att lagar och förordningar följs samt att verksamheten följer avtalet.

Följande områden har granskats vid denna tillsyn

- Vårdens organisation på Trollängen
- Att rutin för kontakt med läkare och jourläkare finns
- Att rutin för delegering av vissa hälso- och sjukvårdsinsatser är aktuell
- Att rutiner för en säker läkemedelshantering finns och är aktuell
- Att omvårdnadsdokumentation sker enligt gällande lagar, förordningar och rutiner

- Att rutiner för riskbedömningar finns och görs vid nyinflyttning till äldreboendet och vid förändring i hälsotillståndet samt att åtgärder för anpassning av omgivningen sker
- Att erbjudande om munhälsobedömning ges till alla som flyttar in till vård- och äldreboendet
- Att rutiner för basala hygienrutiner och att klädregler följs
- Att ge en god vård i livets slut och att dödsfall registreras i det nationella palliativa registret
- Att rutin vid hälso- och sjukvårdsavvikelser finns och ett systematiskt arbete pågår för att minska avvikelser
- Att det finns rutiner för användning och kontroll av medicintekniska produkter, MTP

Resultat av 2011-års tillsyn

Vårdens organisation

Ledning och organisation för hälso- och sjukvården ska vara organiserad så att den tillgodoser hög patientsäkerhet och främjar kostnadseffektivitet. Hälso- och sjukvårdslagen föreskriver att det ska finnas en verksamhetschef, HSL §29. Om verksamhetschefen inte är legitimerad personal får verksamhetschefen uppdra åt annan befattningshavare att fullfölja enskilda ledningsuppgifter, HSL §30.

Resultat: Trollbäckens äldreboende har en verksamhetschef samt en medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska. Sjuksköterska finns tillgänglig dygnet runt och varje boende har en namngiven omvårdnadsansvarig sjuksköterska. Det finns tillgång till arbetsterapeut och sjukgymnast mån-fre under kontorstid samt omvårdnadspersonal dygnet runt.

Rutin för kontakt med läkare

Landstinget ansvarar läkarinsatserna och det är Trollbäckens vårdcentral som ansvarar för läkarinsatserna på Trollängens äldreboende. Läkare besöker boendet 2x2 timmar per vecka och är annars tillgänglig under kontorstid mån-fre. Under kvällstid, nätter och helger är det läkarorganisationen Curera som ansvarar för läkarinsatserna. Telefonnummer till Trollbäckens vårdcentral och jourläkarorganisationen ska finnas väl synligt för personalen.

Resultat: Vid MAS tillsyn har äldreboendet telefonnummer till läkare och jourläkare väl synligt. Lokal rutin finns utarbetad för detta. Samarbetet mellan äldreboendet och vårdcentralen fungerar bra.

Delegering av vissa medicinska uppgifter

I Socialstyrelsens författning (SOSFS 1997:14) avses med delegering att någon som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen och som är formellt och reellt kompetent för en medicinsk arbetsuppgift, genom beslut överlåter denna arbetsuppgift till en annan person som har reell kompetens för uppgiften. Det förutsätts också att delegering inte sker som lösning på organisatoriska problem (exempelvis personalbrist eller av ekonomiska skäl).

Vårdgivaren kan aldrig föreskriva att vissa medicinska arbetsuppgifter ska delegeras. Verksamhetschefen svarar för att den personal som ska utföra olika arbetsuppgifter har kompetens för detta. Behov och lämplighet att delegera i det enskilda fallet kräver alltid en professionell bedömning. För detta ansvarar sjuksköterska, arbetsterapeut eller sjukgymnast. Det är verksamhetschefens ansvar att det finns en lokal rutin som är känd av alla personal och att delegeringar är aktuella.

Resultat: Vid MAS tillsyn finns lokal rutin för delegeringsförfarande på äldreboendet och alla delegeringar var aktuella.

Läkemedelshantering

MAS riktlinjer för läkemedelshantering gäller enligt avtalet. Verksamhetschefen ansvarar för att det finns en lokal rutin som revideras vid förändring i verksamheten. Den lokala rutinen ska vara reviderad under 2011 och kontroll av narkotiska läkemedel ska vara utförd enligt rutin.

Resultat: På Trollängens äldreboende finns ett läkemedelsförråd varifrån läkemedel delas i boendes dosetter som bor permanent på Trollängen. Endast sjuksköterskor har tillgång till detta förråd. Vid MAS tillsyn finns lokal rutin som är reviderad 2011. Kontroll av narkotiska läkemedel är utförd enligt rutin på äldreboendet. Överlämnandet av läkemedel till den boende sker av personal som har delegering för uppgiften.

Hälso- och sjukvårdsdokumentation/Omvårdnad

MAS har ansvar för att ”journaler förs i den omfattning som föreskrivs i patientdatalagen”. Det innefattar en skyldighet att se till att det finns säkra rutiner för journalföringen.

En gemensam vård- och omsorgsplanering ska ske efter inflyttning. Det är viktigt att anhöriga, boende och den personal som ansvarar för den boende deltar i vårdplaneringen. En tydlig omvårdnadsplan ska innehålla en problemformulering, mål, hur målen ska uppnås, genomförande av planerade åtgärder och utvärdering av resultatet av åtgärderna.

Uppföljning ska ske kontinuerligt samt vid förändringar i hälsotillståndet. Daganteckningar ska föras så att det går att följa såväl vårdbehovet som omsorgsbehovet.

Enligt MAS rutiner ska i samband med inflyttning utföras riskbedömningar för fall, nutrition och trycksår, vårdplaner ska upprättas och resultatet ska dokumenteras i omvårdnadsjournalen. Ev. åtgärder ska följas upp regelbundet och resultatet dokumenteras.

Enligt 8§ i Tandvårdslagen ska alla boende i särskilda boenden kostnadsfritt erbjudas en munhälsobedömning varje år.

Journalgranskning har omfattat följande:

- Hon/han som bor på äldreboendet ska ha en namngiven sjuksköterska, arbetsterapeut, sjukgymnast och läkare.
- Vårdplanering ska göras inom 3 veckor efter inflyttning och vid förändring i hälsotillståndet.
- Vid inflyttning ska ges erbjudande om munhälsovård.
- Riskbedömningar för fall, trycksår och nutrition ska göras vid inflyttning och vid förändringar i hälsotillståndet.
- Riskpatienter ska erbjudas kostnadsfri medicinsk fotsjukvård.
- Vid ev. omgivningsanpassning som ex. att ha sänggrind uppe under natten, ska alltid samtycke hämtas från den boende och dokumenteras i omvårdnadsjournalen.

Resultat: Vid MAS tillsyn visar resultatet att omvårdnadsjournaler förs huvudsakligen i den omfattning som patientdatalagen kräver, förbättringar behöver göras och uppdateringar håller på att genomföras.

I vårdplaneringen deltar sjuksköterska, arbetsterapeut, sjukgymnast, gruppchef, omvårdnads-personal tillsammans med den boende och dennes anhöriga. Riskbedömningar och uppföljningar av åtgärder för fall, nutrition trycksador med vårdplaner håller på att upprättas. Vid anpassning av omgivning ex. grind hämtas samtycke från den boende och dokumenteras i omvårdnadsjournalen.

Landstinget har slutit avtal med företaget Oral Care som ansvarar för munhalsobedömningar på Trollängen. Munhalsobedömningen utförs av en tandhygienist som upprättar ett munhälsokort där den boendes behov och utförande av munvården beskrivs. Detta kort betraktas som journalhandling. I avtalet med Oral Care ingår även att utbilda personal för att den boende ska kunna erbjudas en fullgod munvård. Under 2011 har Oral care haft en utbildning för personalen.

Tillgång till medicinsk fotvård finns. Medicinsk fotsjukvård tillgodoses efter remiss från patientansvarig läkare (PAL).

Vårdhygien

Den kommunala hälso- och sjukvården tillgodoser idag mer och mer komplexa sjukvårdsbehov. Vårdarbetet måste alltid bedrivas på ett säkert sätt att smittspridning inte sker vare sig från infekterade personer eller från friska smittbärare. Kontaktsmitta är den vanligaste smittvägen och förebyggs genom god handhygien, rätt personalklädsel samt rengöring/desinfektion av ytor och föremål. Verksamhetschefen ansvarar för att egenkontroll av följsamhet till basala hygienrutiner ska göras regelbundet.

Resultat: MAS har tillsammans med hygiensjuksköterska, verksamhetschef och med. lednings-ansvarig sjuksköterska genomfört en hygienrond. Ett protokoll för Vårdhygienisk standard har använts. Den förbättring som visades förra året när det gäller personalens följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler håller i sig.

- Alla omvårdnadsboenden arbetar efter basala hygienrutiner.
- Personalen har tillgång till tvål, handsprit, plastförkläden och pappershanddukar.
- Arbetskläder finns och tvättas på arbetsplatsen i minst 60 grader. Arbetskläder med kort ärm används.
- Smycken som ringar, klockor och armband används inte. Köksförkläde finns tillgängligt i alla kök.

Verksamhetschefen ansvarar för att följande förbättringar genomförs:

- Byte av arbetskläder varje dag, och att rutin för hur tvättning av smutsiga arbetskläder
- Förråd behöver organiseras så att det blir lättare att behålla en god hygien.
- Att boende får tvätta händerna efter toalettbesök och innan måltider.

Vård i livets slut

Staten, Sveriges kommuner och Landsting har kommit överens om utvecklingsområden för vården och omsorgen för de allra äldsta med stora och sammansatta vård-behov. En del av överenskommelsen innebär att rapporteringen till kvalitetsregister Svenska palliativregistret ska öka. Alla dödsfall som sker på äldreboenden ska registreras i det nationella palliativa registret. Ansvarig läkare, sjuksköterska samt omvårdnadspersonal har ansvar för att ge en god vård och omsorg vid livets slut.

Resultat: Det finns en bra lokal rutin för omvårdnad i livets slut på Trollängens äldreboende, vidareutbildningsinsatser har startats för att hög kvalitet kan hållas i omvårdnaden och att vårdtrygghet skapas för den enskilde och anhöriga. Registrering i Palliativa registret har påbörjats.

Avvikelsehantering/rapportering/kvalitetssäkring

Med avvikelse menas en icke förväntad händelse i verksamheten avseende hälso- och sjukvård som medfört eller skulle kunna medföra risk eller skada för patienten. Inom kommunen ska det finnas rutiner för avvikelsehantering.

Syftet med rutin för avvikelserapportering är att kunskaperna om risker i hälso- och sjukvården ska öka så att avvikelser kan minimeras i första hand genom förebyggande åtgärder. Rutinen omfattar alla anställda. Verksamhetschefen är ansvarig för att lokal rutin finns och att den efterföljs av personalen.

Sammanställning av avvikelser sker varje månad gällande läkemedelshantering, fall, omvårdnadshändelse, rutiner och medicintekniska hjälpmedel och redovisas till MAS. Är avvikelser av sådan art att den skulle kunna eller har inneburit allvarig risk eller skada för patienten meddelas den omedelbart till MAS för eventuell anmälan enligt Lex Maria.

Resultat: Vid MAS tillsyn finns lokal rutin för avvikelsehantering. På Trollängens äldreboende arbetar man med kvalitetssystemet Qualimax. Systematiskt arbete att analysera och minska avvikelser äger rum i kvalitetsrådet samt APT. Under 2011 har en Lex Maria-anmälan gjorts.

Medicintekniska produkter

Till medicintekniska produkter räknas individuella hjälpmedel samt arbetstekniska hjälpmedel. Verksamhetschefen ska se till att det finns en lokal rutin för användning av Medicintekniska produkter (MTP) och att SOSFS 2008:1 är känd av arbetsterapeuter och sjukgymnaster.

Medicintekniska produkter ska registreras och inventariebeskrivning ska finnas. Det ska även finnas instruktioner för användning av MTP.

Resultat: Vid MAS tillsyn på Trollängen finns utarbetade rutiner med inventarieförteckning hur hantering av hjälpmedel ska ske. Det finns en Sjukgymnast och arbetsterapeut är ansvariga för hanteringen av dessa produkter.

Anhörigstöd

På Trollängen anordnas Närståendeträffar och det finns Anhörigråd. Såväl sjuksköterskorna som kontaktman har anhörigsamtal. Kommunens demenssjuksköterska är behjälplig i svårare samtal och hon haft handledning för personal på Trollängen.

Sammanfattande bedömning angående hälso- och sjukvård 2011

Min bedömning är att Trollängens äldreboende bedriver god hälso- och sjukvård, dock finns det vissa förbättringsområden vad avser dokumentationen. Kontinuiteten bland legitimerad personal har stabiliserat sig och samarbetet med läkarorganisationen fungerar mycket bra. Samarbetet mellan Trollängens äldreboende och mig - medicinskt ansvarig sjuksköterska - har varit mycket gott.
